

DOI: 10.26693/jmbs04.05.390

УДК 796.01

Корчагін М. В.¹, Ольховий О. М.², Баркатов І. В.¹,
Гунченко В. О.¹, Цепляєв Ю. В.¹

СИСТЕМА ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ КЕРІВНИКІВ ФОРМ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ

¹Військовий інститут танкових військ Національного технічного університету
«Харківський політехнічний інститут», Україна

²Чорноморський національний університет імені Петра Могили,
Миколаїв, Україна

fomakolya75@gmail.com

Одним із завдань професійно-прикладної фізичної підготовки майбутніх офіцерів є формування у них умінь та навичок організації і проведення форм фізичної підготовки з підпорядкованим особовим складом. Інструментом реалізації визначеного завдання може бути система дистанційного навчання. Дистанційне навчання - це відкрита система навчання, що передбачає активне спілкування між викладачем і учнем за допомогою сучасних інформаційно-комп'ютерних технологій. Проблема становлення і розвитку дистанційного навчання набула важливого значення для освітнього процесу в нашій країні, проте у системі підготовки керівників форм фізичної підготовки сектору безпеки і оборони цій проблемі не приділялося достатньої уваги.

Мета статті – визначення можливості використання інтерактивної системи дистанційного навчання у навчально-виховному процесі майбутніх керівників форм фізичної підготовки.

Для досягнення мети дослідження, вивчення та аналізу інформації з питань використання дистанційного навчання було застосовано теоретичний аналіз, систематизацію та узагальнення даних науково-методичних джерел і керівних документів за визначеною проблематикою.

На думку авторів дистанційне навчання – це організований засобами інформаційно-комп'ютерних технологій процес, що базується на використанні дистанційного курсу, якому притаманні всі особливості звичайного (очного) навчального процесу. Проведений аналіз системи дистанційного навчання у Військовому інституті танкових військ Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут» свідчить про можливість використання даної системи для створення сучасних технологій дистанційного навчання керівників форм фізичної підготовки та формування єдиного освітнього інформаційного простору даної спільноти сектору безпеки і оборони України.

Ключові слова: дистанційне навчання, професійно-прикладна фізична підготовка, керівники форм фізичної підготовки.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дослідження проводиться за темою зведеного плану НДР Міністерства молоді та спорту України 3.1. «Теоретико-методичні основи вдосконалення програмно-нормативних засад фізичної підготовки дітей, підлітків і молоді, № держ. реєстрації 0111V001626.

Вступ. Провідну роль в процесі фізичного удосконалення військовослужбовців відіграють команди підрозділів, які є керівниками форм фізичної підготовки. Одним із завдань професійно-прикладної фізичної підготовки майбутніх офіцерів є формування у них умінь та навичок організації і проведення форм фізичної підготовки з підпорядкованим особовим складом. Зазначене завдання вирішується шляхом отримання теоретичних знань та методичних умінь в стінах вищого військового навчального закладу (ВВНЗ). Після призначення офіцерів на первинні посади процес удосконалення методичних умінь та навичок проведення форм фізичної підготовки з особовим складом триває весь період військової служби. Зростає кількість підлеглих – удосконалюються та поповнюються теоретичні знання та методичні вміння в галузі фізичної підготовки. Теоретико-методична підготовленість керівників форм фізичної підготовки є запорукою ефективності процесу фізичного удосконалення військовослужбовців і, як наслідок, є гарантією формування фізичної готовності підрозділів до виконання бойових завдань [1, 2, 3].

Система військової освіти як основне джерело підготовки та комплектування Збройних Сил України, інших військових формувань і правоохоронних органів є невід'ємною складовою сектору безпеки і оборони країни з одного боку, та підсистемою загальнодержавної освіти України з іншого.

Законодавство України наголошує на необхідності виведення освітнього процесу в нашій державі на рівень розвинутих країн світу шляхом докорінного реформування її концептуальних, структурних і організаційних завдань.

Удосконалення військової освіти, забезпечення її інтерактивності, мобільності, привабливості та відповідності вимогам Болонського процесу потребує конструктивного покращення організації освітнього процесу у закладах вищої освіти сектору безпеки та оборони (СБіО). Основними напрямками даної діяльності науковці вважають: використання інформаційно-комп'ютерних технологій (ІКТ), інтерактивних методів навчання (ІМН), мультимедійних засобів; впровадження електронних засобів навчання (ЕЗН) та комп'ютерних навчальних програм (КНП) [4, 5]. Весь комплекс зазначених заходів можливо реалізувати через систему дистанційного навчання (ДН). ДН - це відкрита система навчання, що передбачає активне спілкування між викладачем і учнем за допомогою сучасних ІКТ. Така форма навчання дає свободу вибору місця, часу та темпу навчання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У сучасній науковій періодиці проблема впровадження ДН в освітній процес отримала досить широке висвітлення у роботах вітчизняних та зарубіжних дослідників [6, 7, 8, 9, 10]. На думку В. Шандигося, Г. Шандигось під ДН слід розуміти навчальний процес, при якому усі або частина занять здійснюються з використанням сучасних ІКТ при територіальній віддаленості викладача і студента [11].

За твердженням В. Кухаренко, С. Березецької, К. Бугайчука, Н. Сиротенка та інших ДН – це дистанційна взаємодія педагога та студентів, що містить всі притаманні навчальному процесу компоненти (мета, зміст, методи, організаційні форми, засоби навчання) специфічними засобами Інтернет-технологій [5].

На думку інших дослідників, ДН – це організований засобами ІКТ з використанням дистанційного курсу навчальний процес, якому притаманні всі особливості звичайного (очного) навчального процесу [7]. Це поняття включає в себе: кадровий склад адміністрації і технічних спеціалістів; професорсько-викладацький склад; навчальні матеріали і продукти; методики навчання і засоби доставки знань студентам [11]. У залежності від засобів використання дистанційного курсу, навчальний процес поділяють на: традиційне навчання підсилене дистанційними технологіями (до 30%), змішане навчання (blended learning) з використанням (до 80%) дистанційних технологій та дистанційне навчання (online learning) [5]. Л. Сущенко у своїх роботах вказує, що ДН є діяльним, творчим проце-

сом, що сприяє самореалізації особистості майбутнього фахівця [7].

Дослідження західних педагогів довели, що система ДН забезпечує високу якість навчання [12]. Багаторічний досвід використання ДН у освітньому процесі університетів США показує, що студенти, які повністю або частково вивчали курс дистанційно, показували в середньому кращі результати, ніж ті, хто навчався тільки очно [5].

Таким чином проблема становлення і розвитку ДН набула важливого значення для освітнього процесу в нашій країні, проте у системі підготовки керівників форм фізичної підготовки СБіО цій проблемі не приділялося достатньої уваги.

З метою визначення доцільності використання ДН у навчально-виховному процесі майбутніх керівників форм фізичної підготовки було проведено теоретичне дослідження особливостей використання інтерактивної системи дистанційного навчання у Військовому інституті танкових військ Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут» (далі ВІТВ НТУ «ХПІ»).

Мета статті – визначення можливості використання інтерактивної системи дистанційного навчання у навчально-виховному процесі майбутніх керівників форм фізичної підготовки.

Матеріал та методи дослідження. Теоретичний аналіз, систематизація й узагальнення даних науково-методичних джерел і керівних документів було застосовано для вивчення та аналізу інформації з питань використання ДН у навчально-виховному процесі майбутніх керівників форм фізичної підготовки.

Результати дослідження та їх обговорення. На думку професорсько-викладацького складу ВІТВ НТУ «ХПІ» дистанційне навчання – це організований засобами ІКТ з використанням дистанційного курсу навчальний процес, якому притаманні всі особливості звичайного (очного) навчального процесу. Під дистанційним курсом розуміється запланована викладачем пізнавальна діяльність курсанта та його підтримка наявними інформаційними мультимедійними технологіями (аудіо, відео, анімація, моделювання). Особливу роль відіграє система управління навчанням (віртуальне навчальне середовище) – програмне забезпечення, що призначене для організації навчального процесу, і включає середовища розробника, викладача та курсанта. Дана модель використання дистанційних технологій дозволяє опосередковано керувати особистою підготовкою курсантів через засоби телекомунікацій та Інтернету і закладає можливості для реалізації педагогічного принципу «безперервної освіти протягом життя». Система дистанційного навчання інституту, як складова частина загальної

системи навчання, складається з методичного, організаційного, кадрового, програмного, технічного забезпечення, які пов'язані з основною системою навчання.

В якості системи ДН у ВІТВ НТУ «ХПІ» використовується платформа системи Moodle, перевагою якої є можливість корегувати можливості системи зважаючи на особливості освітнього процесу у ВВНЗ. Система Moodle дозволяє не тільки засвоювати теоретичні знання з навчальних дисциплін, але додатково надає педагогу можливість створювати різноманітні тестові завдання для контролю засвоєння матеріалу.

Технічне забезпечення навчання у ВІТВ НТУ «ХПІ» складають: Українська телекомунікаційна мережа; інститутська локальна мережа, що об'єднує волоконно-оптичними лініями зв'язку усі навчальні корпуси інституту, бібліотечний сайт інституту, а також забезпечує доступ до внутрішніх інформаційних ресурсів локальної мережі усіх курсантських гуртожитків інституту. У локальній мережі працює освітній портал, на якому розміщені навчально-методичні матеріали практично всіх курсів, що викладаються в інституті.

На сучасному етапі відбулися суттєві зміни у розвитку інформаційно-комунікаційних технологій - це поява соціального сервісу, який отримав назву Web 2.0, розгортання відкритих навчальних ресурсів та програмного забезпечення. У свою чергу це привело до якісних змін у педагогічних підходах і появи терміну "мережна педагогіка" або "педагогіка 2.0". Мережа Інтернет перестає бути каналом, що дозволяє одержати доступ до окремого ресурсу. Мережа Інтернет сьогодні сама стає ресурсом. Це дозволяє вирішувати нові педагогічні задачі, реалізовувати навчальну діяльність, що не мислиться і не реалізується поза мережею [5, 12].

Проте, в процесі навчання керівників фізичної підготовки, поряд з явними перевагами систем ДН,

науковці [7, 11] вбачають ряд недоліків, до яких відносять:

- відсутність безпосереднього контакту курсанта і викладача;
- велику трудомісткість і необхідність значних матеріальних витрат на розробку дистанційних курсів;
- необхідність формування додаткової мотивації та самостійності у курсантів;
- високу залежність від якості роботи Інтернету та технічної підтримки систем;
- відсутність достатньої кількості ІТ-фахівців у сфері ДН [11].

Передовий досвід вітчизняних цивільних закладів вищої освіти доводить, що впровадження змішаного навчання з використанням інтернет-адаптованого навчально-методичного забезпечення із врахуванням вимог кредитно-модульної організації навчального процесу дозволяє значно покращити якість освітнього процесу. Для студентської молоді створюється навчально-методичне забезпечення нового покоління: повністю адаптованого до Інтернету, з використанням багатьох способів представлення інформації (відео, анімація, звук тощо).

Висновки. Проведений аналіз системи ДН у ВІТВ НТУ «ХПІ» свідчить про можливість використання даної системи для створення сучасних технологій дистанційного навчання керівників форм фізичної підготовки (дистанційних курсів) та формування єдиного освітнього інформаційного простору даної спільноти для СБіО.

Перспективи подальших досліджень. Перспективи подальшого використання ДН в процесі навчання керівників форм фізичної підготовки СБіО ми пов'язуємо із розробкою та впровадженням окремих дистанційних курсів на основі «Модульно-рейтингової системи підготовки офіцерів-керівників занять з фізичної підготовки» [13].

References

1. Olkhovy O. *Theoretical and methodical bases of professional-directed physical training of cadets of higher military educational institutions of the Armed Forces of Ukraine*. Kharkiv: KhNUPS; 2012. 367 p. [Ukrainian]
2. Petruk A. Methodical level of officers as a component of physical training subdivision. *Scientific and Pedagogical Problems of Physical Culture / Physical culture and Sports*. Kyiv: NPDU. 2017; 3K(84): 352-8. [Ukrainian]
3. Andreas A, Romanchuk S, Afonin V, Lesko O, Dunets-Lesko A. Modern Technologies of Unit Commanders' Methodical Competence Formation as to Carrying out Forms of Physical Training. *JMBS*. 2017; 6(9): 5-10. [Ukrainian] DOI: 10.26693/jmbs02.07.005
4. Dimova AL. Osnovnyie napravleniya nauchnyih issledovaniy v oblasti informatizatsii po fizicheskoy kulture i sportu. *Teoriya i praktika fizicheskoy kultury*. 2011; 12: 40-3. [Russian]
5. Kukhareenko VM. *Teoriya ta praktyka zmishanoho navchannia*. Kharkiv: NTU «KhPI», KP «Miskdruk»; 2016. 284 p. [Ukrainian]
6. Kudin AP. *Informatsiino-komunikatsiini tekhnolohii v navchanni*. Lutsk: Volyn-polihraf; 2012. 415 p. [Ukrainian]
7. Sushchenko AV. Informatsiino-komunikatsiini tekhnolohii i zasoby navchannia v profesiinii pidhotovtsi maibutnikh fakhivtsiv fizychnoho vykhovannia i sportu. *Visnyk Zaporizkoho natsionalnoho universytetu. Seriya «Fizychno vykhovannia i sport»*. 2012; 1(7): 104-11. [Ukrainian]

8. Batsrovska IV. The use of distance technology in a credit-modular system of education in universities. Theory and methods of education management. 2011; 6. [digital resource]. Available from: http://umo.edu.ua/images/content/nashi_vydanya/metod_upr_osvit/v_6/3.pdf
9. Hadiullina RR, Chinkin AS. Using the distance learning in higher education of physical culture [digital resource]. *Announcer of Russian Peoples' Friendship University, a series of "Informatization of Education"*. 2014; 4. Available from: http://193.232.218.45/vestnik.aspx?id=2012_4
10. Myhovych S.M., Tverezovska N.T. Review of the current state of distance learning in Ukraine. *Scientific announcer of the National university of bioresources and of Ukraine*. 2011; 59(Part 2): 320-9.
11. Shandyhos HA, Shandyhos VI, Ladyka PI. Dystantsiynе navchannya v systemi pidhotovky fakhivtsiv z fizychnoi kul'tury i sportu [Distance learning in the system of training specialists in physical culture and sports]. *Naukovyi chasopys seriya 15 «Naukovo-pedahohichni problemy fizychnoi kul'tury / fizychna kul'tura i sport» Kyiv, NPU imeni MP Drahomanova*. 2015; 5K(61): 270–3. [Ukrainian]
12. Kukhareno VM. Pro systemu dystantsiynoho navchannya u vidkrytomu dystantsiynomu kursi [About the system of distance learning in the open distance course]. *Informatsiyni tekhnolohiyi v sviti*. 2012; 1: 32-42. [Ukrainian] doi: 10.14308/ite000297
13. Olkhovyi OM. Otsinka mozhyvosti zastosuvannya modulnoi systemy navchannya pry orhanizatsiyi navchalnoho protsesu pidhotovky ofitseriv-kerivnykiv zanyat z fizychnoi pidhotovky [Assessment of the possibility of using a modular training system in organizing the training process for training officers-leaders in physical training]. *Moloda sportyvna nauka Ukrainy*. 2005; 9(3): 30-5. [Ukrainian]

УДК 796.01

СИСТЕМА ДИСТАНЦИОННОГО ОБУЧЕНИЯ РУКОВОДИТЕЛЕЙ ФОРМАМ ФИЗИЧЕСКОЙ ПОДГОТОВКИ

Корчагин М. В., Ольховой О. М., Баркатов И. В., Гунченко В. О., Цепляев Ю. В.

Резюме. Одной из задач профессионально-прикладной физической подготовки будущих офицеров является формирование у них умений и навыков организации и проведения форм физической подготовки с подчиненным личным составом. Инструментом реализации определенной задачи может быть система дистанционного обучения.

Дистанционное обучение – это открытая система обучения, предусматривающая активное общение между преподавателем и учеником с помощью современных информационно-компьютерных технологий. Проблема становления и развития дистанционного обучения приобрела важное значение для образовательного процесса в нашей стране, однако в системе подготовки руководителей форм физической подготовки сектора безопасности и обороны этой проблеме не уделялось достаточного внимания.

Цель работы – определение возможности использования интерактивной системы дистанционного обучения в учебно-воспитательном процессе будущих руководителей форм физической подготовки.

Для достижения цели исследования, изучения и анализа информации по вопросам использования дистанционного обучения были применены теоретический анализ, систематизация и обобщение данных научно-методических источников и руководящих документов по определенной проблематике.

По мнению авторов, дистанционное обучение – это организованный средствами информационно-компьютерных технологий процесс, основанный на использовании дистанционного курса, которому присущи все особенности обычного (очного) учебного процесса. Проведенный анализ системы дистанционного обучения в Военном институте танковых войск Национального технического университета «Харьковский политехнический институт» свидетельствует о возможности использования данной системы для создания современных технологий дистанционного обучения руководителей форм физической подготовки и формирования единого образовательного информационного пространства данного общества сектора безопасности и обороны Украины.

Ключевые слова: дистанционное обучение, профессионально-прикладная физическая подготовка, руководители форм физической подготовки.

UDC 796.01

System of Distance Training of Physical Training Instructors

Korchagin M. V., Olkhovoy O. M., Barkatov I. V., Gunchenko V. A., Tseplyaev Yu. V.

Abstract. One of the tasks of professionally applied physical training of future officers is to develop their skills to organize and carry out the forms of physical training with subordinated personnel. This task is solved by obtaining the theoretical knowledge and methodological skills in a higher military education institution. Like a variant of this process a distance learning system may be proposed. Distance learning is an open educational

system that involves active communication between the teacher and the student with the means of modern information and computer technologies. The problem of formation and development of distance learning has become important for the educational process in our country; however, this task has not received sufficient attention in the system of training the physical training instructors in the security and defense sector.

The purpose of the study was to determine the possibilities of performing the interactive system of distance learning in the education process of future instructors of physical training.

Material and methods. A theoretical analysis, systematization and generalization of scientific-methodological sources data and managing documents on certain problems were applied to achieve the research objective.

Results and discussion. The Moodle platform was used as a system of distance education in Military Institute of Armed Forces of National Technical University "Kharkiv Polytechnic Institute". Its advantage is the ability to adjust the system's capabilities due to the peculiarities of the educational process in university. Moodle system does not only assimilate theoretical knowledge in the subject, but also provides the teacher with the ability to create a variety of test tasks to control the understanding of the material.

There is the following technical support for training at University "Kharkiv Polytechnic Institute": Ukrainian telecommunication network; a university LAN that integrates fiber optic links with all academic buildings, the Institute's library site, which provides access to internal LAN resources for all cadets. There is an educational portal on the local network, which contains educational and methodical materials of practically all courses taught at the university.

A special role is played by the learning management system (virtual learning environment), i.e. software designed to organize the learning process, and include the environments of the developer, teacher and cadet. This model of using remote technologies allows to indirectly control the personal training of cadets wiyj the means of telecommunications and the Internet, and lays out opportunities for the implementation of the pedagogical principle of lifelong education. The university distance learning system, as an integral part of the general system of education, consists of methodological, organizational, personnel, software, technical equipment, which are connected with the basic system of training.

Conclusion. According to the authors, distance learning is a process organized on the basis of information and computer technologies, based on the distance course performance, which has all the features of a regular (full-time) education process. The conducted analysis of the distance learning system of Military Institute of Armed Forces of National Technical University "Kharkiv Polytechnic Institute" shows the possibility of applying this system to create a modern technology of distance learning of physical training instructors and to create a single educational information space for representatives of Ukrainian security and defense sector.

Keywords: distance learning, professionally applied physical training, physical training instructors.

The authors of this study confirm that the research and publication of the results were not associated with any conflicts regarding commercial or financial relations, relations with organizations and/or individuals who may have been related to the study, and interrelations of coauthors of the article.

Стаття надійшла 06.06.2019 р.

Рекомендована до друку на засіданні редакційної колегії після рецензування